

การจัดการองค์ความรู้ Knowledge Management (KM)

เรื่อง

แนวทางการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสหกรณ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี

โดย

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรี

คำนำ

ในการดำเนินงานของสหกรณ์ตามอำนาจกระทำการตามข้อบังคับเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสหกรณ์ หากประสบปัญหาในการบริหารงาน อาทิเช่น เกิดการทุจริตในสหกรณ์ มีการร้องเรียน เงินสดขาดบัญชี มีรายการบัญชีเงินรอตรวจสอบ ทรัพย์สินสหกรณ์สูญหาย มีการดำเนินงานไม่เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อพิจารณา ดำเนินการแก้ไขปัญหาในเรื่องดังกล่าว ซึ่งในการตรวจสอบข้อเท็จจริงไม่มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของสหกรณ์ กำหนดวิธีการและรูปแบบไว้เป็นที่แน่นอน หรือมีแนวทางให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์นำไปใช้เป็นบรรทัดฐาน ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่ชัดเจน

ดังนั้น เพื่อให้สหกรณ์ในจังหวัดสุพรรณบุรีมีแนวทางในการตรวจสอบข้อเท็จจริงในการบริหารงานสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรีจึงจัดทำกระบวนการจัดการความรู้ เรื่อง แนวทางการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสหกรณ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี ให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ใช้เป็นแนวทางในการแนะนำส่งเสริมให้สหกรณ์มีการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง เหมาะสม สามารถใช้เป็นหลักฐานในการบริหารงานสหกรณ์ได้

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรี
กรกฎาคม ๒๕๖๖

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	๑
ขั้นตอนการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสหกรณ์	๒
ภาพผังขั้นตอนการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง	๗
ตัวอย่างเอกสารประกอบการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง	๙

บทนำ

๑. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันสหกรณ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี ประสบปัญหาการดำเนินงาน เกิดการทุจริตในสหกรณ์ มีข้อร้องเรียน มีการดำเนินงานไม่เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีข้อสังเกตจากการตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ เช่น เงินสดขาดบัญชี สินค้าขาดบัญชี เงินรอตรวจสอบ มีการดำเนินงานที่อาจส่งผลให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อพิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาในเรื่องดังกล่าว ซึ่งในกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงไม่มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของสหกรณ์ กำหนดวิธีการและรูปแบบไว้เป็นที่แน่นอน หรือมีแนวทางให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์นำไปใช้เป็นบรรทัดฐานในการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่ชัดเจน

ในการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสหกรณ์นั้นเป็นการดำเนินการในรูปแบบของ คณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ที่คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาแต่งตั้งตามอำนาจหน้าที่ตามข้อบังคับของสหกรณ์ เพื่อรวบรวมและเรียบเรียงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประเด็นปัญหาต่าง ๆ ว่ามีการกระทำความผิดหรือไม่เป็นไปตาม ระเบียบ ข้อบังคับของสหกรณ์ ระเบียบและคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือไม่อย่างไร และส่งผลกระทบต่อการทำงานของสหกรณ์อย่างไร โดยคณะฯ ต้องดำเนินการรวบรวมและเรียบเรียงข้อเท็จจริงเป็นขั้นตอน พร้อมทั้งอ้างอิงพยานหลักฐานต่าง ๆ เช่น พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ และเสนอความเห็น พร้อมทั้งให้เหตุผลต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เพื่อพิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสหกรณ์ตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ดังนั้น สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรี จึงจัดทำกระบวนการจัดการความรู้ เรื่อง แนวทางการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสหกรณ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ในจังหวัดสุพรรณบุรีมีแนวทางในการแนะนำส่งเสริมสหกรณ์เกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงให้คณะกรรมการดำเนินการใช้ในการบริหารงานสหกรณ์

๒. องค์ความรู้/แหล่งความรู้ที่ใช้อ้างอิง

คู่มือ การสอบข้อเท็จจริง โดยงานกฎหมายและคดี สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลสองแพรก อำเภอย้ายบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๓. องค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

คณะทำงานการจัดการความรู้และนวัตกรรม (Knowledge & Innovation Management) สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรี และบุคลากรสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรี

๔. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีแนวทางในการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง เหมาะสม สามารถใช้เป็นหลักฐานในการบริหารงานสหกรณ์ได้

ขั้นตอนการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสหกรณ์

การดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงในสหกรณ์นั้น เป็นกระบวนการรวบรวมข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามอำนาจหน้าที่ โดยดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง แต่งตั้งโดยคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ ซึ่งคณะฯ ต้องกระทำการ สืบสวน สอบสวน แสวงหาเอกสาร หลักฐาน เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง/ประเด็นปัญหา หรือข้อร้องเรียนในสหกรณ์ ว่ามีข้อเท็จจริงอะไรเกิดขึ้นที่อาจทำให้สหกรณ์เกิดความเสียหาย เกิดการทุจริตในสหกรณ์ มีการดำเนินงานไม่เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือไม่ อย่างไร ในการเรียบเรียงข้อเท็จจริงต้องดำเนินการเป็นขั้นตอน พร้อมทั้งต้องสามารถอ้างอิงพยานหลักฐานต่างๆ เช่น พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ ประกอบข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ เพื่อเสนอความเห็นพร้อมเหตุผลต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์พิจารณาตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ในการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสหกรณ์ไม่มีรูปแบบหรือขั้นตอนในการดำเนินการที่ชัดเจนแน่นอน แต่สามารถสรุปขั้นตอนการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสหกรณ์ ๖ ข้อ ดังนี้

๑. คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง คณะกรรมการดำเนินการต้องพิจารณาถึงผู้มีความรู้ ความสามารถ ปฏิภาณ ไหวพริบ เพราะคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ต้องใช้สติปัญญาและไหวพริบในการสอบสวน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่มีประโยชน์ เที่ยงธรรม ถูกต้อง ครบถ้วน และสามารถเป็นหลักฐานที่ทำให้คณะกรรมการดำเนินการสามารถมีมติพิจารณาวินิจฉัยเรื่องที่ตรวจสอบได้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับของสหกรณ์และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสหกรณ์อาจแต่งตั้งบุคคลภายนอกที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นที่ปรึกษา คณะฯ และให้ถือว่าที่ปรึกษาคณะฯ เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบ

(ตัวอย่างระเบียบวาระแต่งตั้งคณะฯ หน้า ๙)

(ตัวอย่างคำสั่งสหกรณ์ หน้า ๑๑)

หมายเหตุ คณะกรรมการดำเนินการต้องไม่มีมติแต่งตั้งคณะฯ จากบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องที่ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง

๒. คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง จัดประชุมครั้งแรก เพื่อดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

๑) ศึกษาความเป็นมาของเรื่องที่ทำกรตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยการตรวจสอบ พิจารณา เอกสารพยานหลักฐานที่ได้รับในเบื้องต้น เช่น

กรณีเงินสดขาดบัญชี :

(๑) จำนวนเงินสดขาดบัญชีที่ตรวจพบ

(๒) รายงานรับ-จ่ายเงินสด บัญชีแยกประเภทเงินสด ในช่วงเวลาที่เกี่ยวข้อง

(๓) งบการเงิน/งบทดลอง/รายงานผลการตรวจสอบบัญชีจากผู้สอบบัญชีในช่วงเวลาที่

เกี่ยวข้องกับการพบเงินสดขาดบัญชี

(๔) วันที่รับรู้เงินสดขาดบัญชี

(๕) ผู้เก็บรักษาเงินสดปัจจุบัน

.....

.....

๒) คีษาระเบียบและข้อบังคับสหกรณ์ ระเบียบ คำสั่ง และคำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์
กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องับประเด็นปัญหา โดยละเอียด เช่น

กรณีเงินสดขาดบัญชี :

- (๑) ระเบียบว่าด้วยการเก็บรักษาเงินสดของสหกรณ์
- (๒) คำสั่งสหกรณ์มอบหมายหน้าที่ผู้เก็บรักษาเงินสด
- (๓) จำนวนเงินสดที่สหกรณ์เก็บรักษาได้ตามระเบียบฯ
- (๔) ระเบียบว่าด้วยการบัญชีของนายทะเบียนสหกรณ์ ที่เกี่ยวข้องับเงินสด

.....
.....

๓) กำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อเป็นเครื่องมือใน
การนำทาง หรือช่วยให้การตรวจสอบข้อเท็จจริงเป็นไปได้โดยรอบคอบ รัดกุม ได้ความจริง เป็นธรรม รวดเร็ว
เพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขปัญหาในการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ถูกต้อง โดยประเด็นปัญหามีอยู่
๒ ประเภท ดังนี้

(๑) **ประเด็นการตรวจสอบ** หมายถึง เป้าหมายหรือเรื่องสำคัญที่จะต้องพิจารณาหรือ
วินิจฉัยในการตรวจสอบข้อเท็จจริง เช่น

กรณีเงินสดขาดบัญชี :

- เงินสดขาดบัญชีอยู่ในความรับผิดชอบของใคร

.....
.....

(๒) **ประเด็นที่ต้องพิสูจน์** หมายถึง เรื่องสำคัญที่จะต้องพิสูจน์ว่าเป็นข้อเท็จจริงหรือข้อจริง
ตามข้อเท็จจริงที่ได้รับ และหาข้อยุติ เช่น

กรณีเงินสดขาดบัญชี :

- เงินสดขาดบัญชีเพราะเหตุใด
- เงินสดขาดบัญชีจำนวนเท่าใด
- เงินสดขาดบัญชีที่พบ ระหว่างวันที่ .....ถึง ..... วันที่

.....
.....

๔) พิจารณากำหนดวิธีการตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยการ สอบสวน สืบสวน เพื่อแสวงหาซึ่งพยาน เอกสาร พยานวัตถุ พยานบุคคล และหลักฐานอื่นใดรวมถึงการออกไปตรวจสอบสถานที่ เพื่อให้ได้พยานหลักฐานทุก อย่างที่เกี่ยวข้องให้ได้มากที่สุด เพื่อนำมาพิจารณาจัดทำรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยดำเนินการดังนี้

(๑) **ระบุพยานเอกสาร/พยานวัตถุ** ที่ต้องการและดำเนินการมอบหมายคณะฯ จัดทำ หนังสือ ขอให้ผู้ครอบครองเอกสารหรือวัตถุที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาส่งมอบให้แก่คณะฯ โดยประธานคณะฯ เป็นผู้ลงนามในหนังสือ

(๒) **ระบุพยานบุคคล** ที่ต้องการบันทึกถ้อยคำ และดำเนินการมอบหมายคณะฯ จัดทำ หนังสือ เชิญบุคคลเป้าหมาย (กำหนดวันเวลา สถานที่) เพื่อมาให้ถ้อยคำต่อคณะฯ โดยประธานคณะฯ เป็นผู้ลงนามใน หนังสือ

(๓) **กำหนดประเด็นคำถาม** ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาในการกำหนดประเด็นคำถาม **ต้องกระชับ เข้าใจได้ง่าย ชัดเจน** เพื่อจัดทำบันทึกถ้อยคำ โดยในการจัดทำบันทึกถ้อยคำ คณะฯ ต้องรับฟัง พยานหลักฐาน คำชี้แจง หรือความเห็นของคู่กรณีหรือของพยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่คู่กรณีกล่าวอ้าง ให้ครบถ้วน เว้นแต่ ที่เห็นว่าเป็นการกล่าวอ้างที่ไม่จำเป็นพุ่มเพอหรือเพื่อประวิงเวลา

(ตัวอย่างบันทึกถ้อยคำ หน้า ๑๒)

๓. คณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง จัดประชุมเพื่อบันทึกถ้อยคำผู้เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) การบันทึก ถ้อยคำพยานบุคคล ผู้กล่าวหา/ผู้ถูกกล่าวหา/พยาน/ผู้เกี่ยวข้องกับพยานเอกสาร/วัตถุ ที่ได้คัดเลือกตามข้อ ๒ โดยควรดำเนินการดังนี้

๑) เรียงลำดับผู้ให้ถ้อยคำ ตามความสำคัญและความเหมาะสม โดยควรคำนึงถึงประเด็นปัญหาและ ประเด็นคำถามที่ตั้งไว้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

๒) เมื่อเริ่มการให้ถ้อยคำ คณะฯ ต้องแจ้งและอธิบายที่มาของการตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ผู้ให้ ถ้อยคำได้ทราบถึงสาเหตุของการตรวจสอบข้อเท็จจริง และหรือผู้เกี่ยวข้องที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ เมื่อใด อย่างไร

๓) ห้ามมิให้คณะฯ ทำการล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญา หรือกระทำการใด เพื่อจูงใจให้บุคคลให้ถ้อยคำ

๔) ให้ผู้ให้ถ้อยคำ และประธานคณะฯ/กรรมการผู้พิมพ์หรือบันทึก ลงลายมือชื่อท้ายข้อความในแต่ละ หน้า เพื่อกำกับในบันทึกถ้อยคำทุกหน้า

๕) ท้ายบันทึกถ้อยคำ ให้ลงลายมือชื่อผู้ให้ถ้อยคำ และคณะฯ ทุกท่านที่ดำเนินการจัดทำบันทึก ถ้อยคำในครั้งนั้น

๖) ดำเนินการมอบหมายคณะฯ หรือผู้แทนคณะฯ ดำเนินการรวบรวมและสรุปผลการตรวจสอบตาม พยานหลักฐานทั้งหมดที่ได้รับ

๗) ห้ามผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมจัดทำบันทึกถ้อยคำ

หมายเหตุ หากปรากฏว่าขณะดำเนินการบันทึกถ้อยคำพบว่าประเด็นคำถามที่ตั้งไว้ไม่ครอบคลุมหรือ ไม่เพียงพอที่จะนำไปวินิจฉัยประเด็นปัญหาได้ สามารถกำหนดประเด็นคำถามเพิ่มเติมได้ขณะดำเนินการบันทึกถ้อยคำ เพื่อให้ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ให้เพียงพอต่อการพิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

๔. **ดำเนินการรวบรวมและสรุปผลการตรวจสอบตามพยานหลักฐานทั้งหมดที่ได้รับ** การรวบรวมและสรุปผลการตรวจสอบพยานหลักฐานทั้งหมดที่ได้รับ คือ พยานเอกสาร พยานวัตถุ บันทึกถ้อยคำพยานบุคคล และหลักฐานอื่นใดที่แสวงหามาได้ ต้องเรียงลำดับเป็นขั้นเป็นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดของเรื่องนั้น ๆ เพื่อให้สามารถสรุปข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และเสนอความเห็น พร้อมทั้งจัดทำรายงานผลการตรวจสอบให้เป็นไปโดยง่าย ซึ่งอาจลำดับเนื้อหาสาระข้อเท็จจริงในการจัดทำรายงานได้ ๓ รูปแบบ คือ

๑) การลำดับเนื้อหาโดยช่วงเวลา คือ การลำดับเรื่องตามข้อเท็จจริงที่เกิดก่อนหลังของช่วงเวลาที่เกิดขึ้น เช่น

- (๑) เมื่อวันที่..... เกิดอะไรขึ้น ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร
- (๒) เมื่อวันที่..... เกิดอะไรขึ้น ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร
- (๓) เมื่อวันที่..... เกิดอะไรขึ้น ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร

๒) การลำดับเนื้อหาโดยสถานที่ คือ การลำดับเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ ที่ใดก่อนหลังตามลำดับ เช่น

- (๑) เหตุการณ์ ณ บ้านเลขที่.....
- (๒) เหตุการณ์ ณ สำนักงานสหกรณ์.....
- (๓) เหตุการณ์ ณ .....

๓) การลำดับเนื้อหาโดยเหตุและผล คือ การลำดับเรื่องจากเหตุใดแล้วทำให้เกิดผลอย่างไรซึ่งจะช่วยให้ควบคุมการสอบสวนได้อย่างไม่หลงทิศทาง เช่น

กรณีเงินสดขาดบัญชี :

- (๑) สาเหตุ เหตุการณ์ที่เกิดการนำเงินออกจากสหกรณ์ คือ.....
- (๒) ผล ทำให้เงินสหกรณ์ขาดบัญชี จำนวน.....

๕. **คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง จัดประชุมเพื่อวินิจฉัยประเด็นปัญหาและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง** ตามข้อมูลที่ได้รับจากการรวบรวมและสรุปผลการตรวจสอบพยานหลักฐานที่ได้ตามข้อ ๔ เพื่อวินิจฉัยหาข้อสรุปตามประเด็นปัญหาในการตรวจสอบข้อเท็จจริง ตามข้อ ๒ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ และจัดทำรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

ในการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง ต้องพิจารณาจากพยานหลักฐานที่มีทั้งหมด และหากผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงพบมีผู้ถูกกล่าวหา หรือมีผู้กระทำความผิดอันอาจมีลักษณะเข้าข่ายการกระทำผิดไม่เป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับสหกรณ์ ระเบียบ คำสั่งหรือคำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ควรดำเนินการดังนี้

(๑) วินิจฉัยเปรียบเทียบพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา กับพยานที่หักล้างข้อกล่าวหา ตามระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๒) ประเด็นเกี่ยวกับการกระทำในเรื่องที่กล่าวหา จะต้องพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหา ทำอะไร ทำกับใคร ทำที่ไหน ทำเมื่อไร ทำอย่างไร ทำเพราะเหตุใด (เพื่อใช้ในการวินิจฉัยว่าได้กระทำผิดหรือไม่)

(๓) ประเด็นเกี่ยวกับกรณีความผิด จะต้องพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดในกรณีใดเพื่อใช้ในการวินิจฉัยว่าได้กระทำผิดตามเรื่องใด

(๔) ประเด็นเกี่ยวกับความร้ายแรงแห่งกรณี จะต้องพิสูจน์ว่า การกระทำของผู้ถูกกล่าวหา นั้นมีพฤติการณ์ร้ายแรงเพียงใด หรือเสียหายแก่สหกรณ์ร้ายแรงเพียงใด เพื่อใช้ในการวินิจฉัยกำหนดระดับโทษหนัก หรือเบาที่จะลงแก่ผู้ถูกกล่าวหา

หมายเหตุ หากปรากฏว่าพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะวินิจฉัยข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ต้องดำเนินการกำหนดวิธีการตรวจสอบข้อเท็จจริง ตามข้อ ๒ เพิ่มเติม และดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามขั้นตอนวิธีการที่กำหนดใหม่ เพื่อให้ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ที่ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ เพียงพอต่อการพิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

๖. คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง จัดประชุมครั้งสุดท้าย เพื่อตรวจสอบรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่ได้รับตามขั้นตอน ๕ และนำเสนอรายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

(ตัวอย่างรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง หน้า ๑๓)

เทคนิค/ข้อเสนอแนะ/ข้อควรระวัง

- องค์ประชุมของอนุคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด ต้องมีประธานอยู่ร่วมกันในที่ประชุมทุกครั้ง ถ้าไม่มีประธานให้กรรมการที่มาประชุม เลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่แทน มติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานคนละ ออกเสียงเพิ่มอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

- ต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาของคำสั่ง นับแต่วันที่ประธานรับทราบคำสั่ง และหากไม่สามารถกระทำให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ขอขยายระยะเวลาการสอบข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

ผังขั้นตอนการตรวจสอบ ข้อเท็จจริงของสหกรณ์

1. คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง

ในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง คณะกรรมการดำเนินการต้องพิจารณาถึงผู้มีความรู้ ความสามารถ ปฏิภาณ ไหวพริบ เพราะคณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ต้องใช้สติปัญญาและไหวพริบในการสอบสวน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่มีประโยชน์ เกียรติธรรม ถูกต้อง ครบถ้วน และสามารถเป็นหลักฐานที่ทำให้คณะกรรมการดำเนินการสามารถมีมติพิจารณาวินิจฉัยเรื่องที่ตรวจสอบได้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ ของสหกรณ์และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสหกรณ์อาจแต่งตั้งบุคคลภายนอกที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นที่ปรึกษา คณะฯ และให้ถือว่าที่ปรึกษาคณะฯ เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบ

2. คณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง จัดประชุมครั้งแรก

- 1) ศึกษาความเป็นมาของเรื่องที่ทำให้การตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยการตรวจสอบ พิจารณา เอกสาร พยานหลักฐานที่ได้รับในเบื้องต้น
- 2) ศึกษาระเบียบและข้อบังคับสหกรณ์ ระเบียบ คำสั่ง และคำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์ กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับประเด็นปัญหา โดยละเอียด
- 3) กำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อเป็นเครื่องมือในการนำทาง หรือช่วยให้การตรวจสอบข้อเท็จจริงเป็นไปโดยรอบคอบ รัดกุม ได้ความจริง เป็นธรรม รวดเร็ว เพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขปัญหในการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ถูกต้อง
- 4) พิจารณากำหนดวิธีการตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยการ สอบสวน สืบสวน เพื่อแสวงหาซึ่งพยานเอกสาร พยานวัตถุ พยานบุคคล และหลักฐานอื่นใดรวมถึงการออกไปตรวจสอบสถานที่ เพื่อให้ได้พยานหลักฐานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องให้ได้มากที่สุด เพื่อนำมาพิจารณาจัดทำรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง

3. คณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง จัดประชุมเพื่อบันทึกล้อยคำผู้เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)

- 1) เรียงลำดับผู้ให้ถ้อยคำ ตามความสำคัญและความเหมาะสม โดยควรคำนึงถึงประเด็นปัญหาและประเด็นคำถามที่ตั้งไว้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด
- 2) เมื่อเริ่มการให้ถ้อยคำ คณะฯ ต้องแจ้งและอธิบายที่มาของการตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ผู้ให้ถ้อยคำได้ทราบถึงสาเหตุของการตรวจสอบข้อเท็จจริง และหรือผู้เกี่ยวข้องที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ เมื่อใด อย่างไร
- 3) ห้ามมิให้คณะฯ ทำการล้อวาง ชูเกียรติ หรือกระทำการใด เพื่อจูงใจให้บุคคลให้ถ้อยคำ
- 4) ให้ผู้ให้ถ้อยคำ และประธานคณะฯ/กรรมการผู้พิมพ์หรือบันทึก ลงลายมือชื่อท้ายข้อความในแต่ละหน้า เพื่อกำกับในบันทึกถ้อยคำทุกหน้า
- 5) ท้ายบันทึกถ้อยคำ ให้ลงลายมือชื่อผู้ให้ถ้อยคำ และคณะฯ ทุกคนที่ดำเนินการจัดทำบันทึกถ้อยคำในครั้งนั้น
- 6) ดำเนินการมอบหมายคณะฯ หรือผู้แทนคณะฯ ดำเนินการรวบรวมและสรุปผลการตรวจสอบตามพยานหลักฐานทั้งหมดที่ได้รับ
- 7) ห้ามผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมจัดทำบันทึกถ้อยคำ

ผังขั้นตอนการตรวจสอบ ข้อเท็จจริงของสหกรณ์ (ต่อ)

4. ดำเนินการรวบรวมและสรุปผลการตรวจสอบตามพยานหลักฐานทั้งหมดที่ได้รับ

- 1) การลำดับเนื้อหาโดยช่วงเวลา คือ การลำดับเรื่องตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นก่อนหลังของช่วงเวลาที่เกิดขึ้น
- 2) การลำดับเนื้อหาโดยสถานที่ คือ การลำดับเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ ที่ใดก่อนหลังตามลำดับ
- 3) การลำดับเนื้อหาโดยเหตุและผล คือ การลำดับเรื่องจากเหตุใดแล้วทำให้เกิดผลอย่างไรซึ่งจะช่วยให้ควบคุมการสอบสวนได้อย่างไม่หลงทิศทาง

5. คณะฯ จัดประชุมเพื่อวินิจฉัยประเด็นปัญหาและจัดทำรายงานผล

ในการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง ต้องพิจารณาจากพยานหลักฐานที่มีทั้งหมด และหากผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงพบมีผู้ถูกกล่าวหา หรือมีผู้กระทำความผิดอันอาจมีลักษณะเข้าข่ายการกระทำผิดไม่เป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับสหกรณ์ ระเบียบ คำสั่งหรือคำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ควรดำเนินการดังนี้

- (1) วินิจฉัยเปรียบเทียบพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา กับพยานที่หักล้างข้อกล่าวหา ตามระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- (2) ประเด็นเกี่ยวกับการกระทำในเรื่องที่กล่าวหา จะต้องพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหา ทำอะไร ทำกับใคร ทำที่ไหน ทำเมื่อไร ทำอย่างไร ทำเพราะเหตุใด (เพื่อใช้ในการวินิจฉัยว่าได้กระทำความผิดหรือไม่)
- (3) ประเด็นเกี่ยวกับกรณีความผิด จะต้องพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดในกรณีใดเพื่อใช้ในการวินิจฉัยว่าได้กระทำความผิดตามเรื่องใด
- (4) ประเด็นเกี่ยวกับความร้ายแรงแห่งกรณี จะต้องพิสูจน์ว่า การกระทำของผู้ถูกกล่าวหา นั้นมีพฤติการณ์ร้ายแรงเพียงใด หรือเสียหายแก่สหกรณ์ร้ายแรงเพียงใด เพื่อใช้ในการวินิจฉัยกำหนดระดับโทษหนักหรือเบาที่จะลงแก่ผู้ถูกกล่าวหา

6. คณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง จัดประชุมครั้งสุดท้าย

เพื่อตรวจสอบรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่ได้รับตามขั้นตอน 5 และนำเสนอรายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

ตัวอย่างเอกสารประกอบการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงในสหกรณ์

ตัวอย่างระเบียบวาระแต่งตั้งคณะฯ

ระเบียบวาระที่ ..... ระเบียบวาระเพื่อพิจารณา

ระเบียบวาระที่ .... เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณี .....

หมายเหตุ คณะกรรมการดำเนินการต้องไม่มีมติแต่งตั้งคณะฯ จากบุคคลที่มีส่วนได้เสียในเรื่องที่ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง เช่น *** กรรมการที่มีส่วนได้เสีย *** เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนได้เสีย เป็นต้น

ด้วยสหกรณ์ได้ตรวจสอบพบว่า/ได้รับแจ้งว่า .....(เหตุแห่งการต้องตรวจสอบข้อเท็จจริง).....

.....
.....
.....

ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับ กรณี .....

ประกอบการพิจารณาดำเนินการของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ อาศัยอำนาจตามความในข้อบังคับสหกรณ์ข้อ..... (ข้อบังคับ เรื่อง อำนาจหน้าที่คณะกรรมการดำเนินการ ในการพิจารณาดำเนินการแต่งตั้งและถอดถอน คณะกรรมการอื่น หรือคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสหกรณ์) จึงขอให้ที่ประชุมพิจารณาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบด้วย (ระบุชื่อ/ระบุตำแหน่ง)

๑. ประธานกรรมการ/รองประธานกรรมการ/เลขานุการ/ฯ	ประธาน
๒. กรรมการ	กรรมการ
๓. ผู้จัดการสหกรณ์	เลขานุการ
๔. หัวหน้าแผนกที่เกี่ยวข้อง	กรรมการ
๕. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	กรรมการ
๖.	กรรมการ
๗.	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หมายเหตุ สหกรณ์อาจแต่งตั้งบุคคลภายนอกที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นที่ปรึกษาคณะฯ และให้ถือว่าที่ปรึกษาคณะฯ เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบ

อำนาจหน้าที่

๑. มีอำนาจและหน้าที่ในการดำเนินการตรวจสอบ รวบรวม แสวงหา พยานหลักฐาน เกี่ยวกับตามข้อเท็จจริง และเอกสารที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการดำเนินการดังกล่าว

๒. รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงพร้อมให้ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการดำเนินการทราบ
ภายในวันที่.....

๓. ....

มติที่ประชุม มีมติเป็นเอกฉันท์/ด้วยคะแนนเสียง..... มีคำสั่งสหกรณ์ แต่งตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการ
ตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณี ..... ตามเสนอ ดังนี้

องค์ประกอบด้วย (ระบุชื่อ/ระบุตำแหน่ง)

๑. ประธานกรรมการ/รองประธานกรรมการ/เลขานุการ/ฯ	ประธาน
๒. กรรมการ	กรรมการ
๓. ผู้จัดการสหกรณ์	เลขานุการ
๔. หัวหน้าแผนกที่เกี่ยวข้อง	กรรมการ
๕. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	กรรมการ
๖.	กรรมการ
๗.	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. มีอำนาจและหน้าที่ในการดำเนินการตรวจสอบ รวบรวม แสวงหา พยานหลักฐาน เกี่ยวกับ ตาม
ข้อเท็จจริง และเอกสารที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการดำเนินการดังกล่าว

๒. รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงพร้อมให้ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการดำเนินการทราบ
ภายในวันที่.....

๓. ....

ตัวอย่างคำสั่งสหกรณ์แต่งตั้งคณะฯ

คำสั่ง

สหกรณ์..... จำกัด

ที่ ...../๒๕.....

เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณี .....

ด้วยสหกรณ์ได้ตรวจสอบพบว่า/ได้รับแจ้งว่า .....(เหตุแห่งการต้องตรวจสอบข้อเท็จจริง).....

ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับ กรณี.....

ประกอบการพิจารณาดำเนินการของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ จึงอาศัยอำนาจตามความในข้อบังคับสหกรณ์
ข้อ..... ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ ชุดที่..... ครั้งที่ ..... เมื่อวันที่ .....
จึงมีมติที่ประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณี .....
โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบด้วย (ระบุชื่อ/ระบุตำแหน่ง)

ประธานกรรมการ/รองประธานกรรมการ/เลขานุการ/ฯ	ประธาน
๑. กรรมการ	กรรมการ
๒. ผู้จัดการสหกรณ์	เลขานุการ
๓. หัวหน้าแผนกที่เกี่ยวข้อง	กรรมการ
๔. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	กรรมการ
๕.	กรรมการ
๖.	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. มีอำนาจและหน้าที่ในการดำเนินการตรวจสอบ รวบรวม แสวงหา พยานหลักฐาน เกี่ยวกับ ตาม
ข้อเท็จจริง และเอกสารที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการดำเนินการดังกล่าว

๒. รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงพร้อมให้ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการดำเนินการทราบ
ภายในวันที่.....

๓. ....

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่.....

(นาย/นาง/นางสาว.....)

ประธานกรรมการ

ตัวอย่างรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง

วันที่.....

เรื่อง รายงานผลการตรวจสอบสวนข้อเท็จจริง

เรียน คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์..... จำกัด

ตามที่สหกรณ์ได้มีคำสั่งที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ..... แต่งตั้งให้ข้าพเจ้าและคณะฯ ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง เรื่อง..... เนื่องจากสหกรณ์ได้ ตรวจสอบพบว่า/ได้รับแจ้งว่า .....(เหตุแห่งการต้องตรวจสอบข้อเท็จจริง).....

คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงได้รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวได้ดังนี้

พยานบุคคล

- ๑.....(ชื่อ).....ตำแหน่ง.....
- ๒.....(ชื่อ).....ตำแหน่ง.....
- ๓.....(ชื่อ).....ตำแหน่ง.....
- ๔.....(ชื่อ).....ตำแหน่ง.....
- ๕.....(ชื่อ).....ตำแหน่ง.....

พยานเอกสาร

- ๑.เรื่อง.....
- ๒.เรื่อง.....
- ๓.....

พยานวัตถุ (ถ้ามี)

- ๑.....
- ๒.....
- ๓.....

คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ร่วมประชุมพิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า.....

(เขียนข้อเท็จจริงโดยจัดระเบียบเรียงตามลำดับก่อนหลังแบบเรียงความ โดยพิจารณาเนื้อเรื่องจากพยานบุคคลและพยานเอกสาร รวมทั้งพยานวัตถุ (ถ้ามี) ตั้งแต่เริ่มต้นเหตุการณ์จนสิ้นสุดและข้อเท็จจริงที่เขียนควรเป็นข้อเท็จจริงที่ยุติแล้ว)

ประเด็นที่จะต้องพิจารณา (ตามที่ได้ดำเนินการในขั้นตอนที่ ๒)

ประเด็นที่ ๑.....

ประเด็นที่ ๒.....

ข้อพิจารณาตามประเด็นที่ ๑

.....(ระบุข้อเท็จจริงตามประเด็นที่ ๑ และพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อเท็จจริงในเรื่องที่พิจารณา พร้อมทั้งข้อกฎหมายเพื่อใช้พิจารณาและเสนอความเห็นของคุณะฯ).....

ข้อพิจารณาตามประเด็นที่ ๒

.....(ระบุข้อเท็จจริง ตามประเด็นที่ ๒ และพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อเท็จจริงในเรื่องที่พิจารณา พร้อมทั้งข้อกฎหมายที่ใช้พิจารณาและความเห็นของคุณะฯ).....

ข้อเสนอแนะ

คณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงพิจารณาแล้วเห็นว่า.....(สรุปความเห็นของคุณะฯ)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ลงชื่อ.....คณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)